

**UCHWAŁA NR XXXVII/35/2018
RADY POWIATU WAŁBRZYSKIEGO
z dnia 29 maja 2018 roku**

**w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy
w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Wałbrzyskim
na lata 2018-2025”**

Na podstawie art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1868 ze zm.), art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j.t. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390), **Rada Powiatu Wałbrzyskiego uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Powiecie Wałbrzyskim na lata 2018-2025”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wałbrzyskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 4

Uchwała podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń w budynku Starostwa Powiatowego w Wałbrzychu.

**Przewodniczący Rady Powiatu Wałbrzyskiego
Józef Piksa**

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390) do zadań własnych powiatu należy w szczególności opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar.

Załącznik do niniejszej uchwały wypełnia w/w obowiązek i zakłada podjęcie interdyscyplinarnych działań służących przeciwdziałaniu przemocy, ochronie i wsparciu osób doświadczających przemocy, profesjonalizacji kadr realizujących zadania w tym zakresie z podkreśleniem znaczenia profilaktyki i edukacji społecznej. Program ujmuje w ramy działania, cele i zadania oraz określa ścisłą współpracę z instytucjami zajmującymi się pomocą ofiarom przemocy.

*Załącznik do Uchwały Nr
XXXVII/35/2018
Rady Powiatu Wałbrzyskiego
z dnia 29.05.2018r.*

Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie

w Powiecie Wałbrzyskim
na lata 2018 - 2025

Wałbrzych 2018 r.

Spis treści

Wstęp.....	5
Podstawa prawna do tworzenia programu.....	6
Definicja przemocy w rodzinie	8
Sprawca przemocy.....	10
Konsekwencje przemocy w rodzinie	10
Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Wałbrzyskiego	11
Stosowanie procedury „Niebieska Karta”	14
Liczba osób dotkniętych przemocą – dane przekazane przez Komendę Policji.....	16
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.....	17
Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.....	18
Interwencja Kryzysowa.....	19
Instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Wałbrzyskiego.....	19
Analiza SWOT	21
Założenia Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.	22
Cel główny programu.....	23

Cele szczegółowe:.....	23
Przewidywane efekty realizacji programu.....	24
Monitoring i ewaluacja.....	24
Spis tabel.....	25
Spis wykresów.....	26

Wstęp

Opracowanie Powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest wykonaniem nałożonego na powiat obowiązku wynikającego z art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem społecznym, które niszczy człowieka, niezależnie od jego pozycji społecznej lub ekonomicznej. Stanowi problem, którego nie wolno lekceważyć, gdyż wpływa destrukcyjnie nie tylko na osobę będącego ofiarą przemocy, ale na całą jego rodzinę. Odbija się także na rolach i strukturach społecznych. Ofiara przemocy ma zaburzone poczucie bezpieczeństwa, często nie jest w stanie we właściwy sposób realizować się w życiu osobistym i społecznym. Zjawisko to wpływa także na zdrowie psychiczne, równowagę emocjonalną, jak również może być przyczyną wielu schorzeń somatycznych, a nawet zagrażać życiu. Przemoc jest przestępstwem, czyli bezprawnym i zawinionym czynem, które podlega karze obowiązującej w czasie jego popełnienia. W ostatnich latach możemy mówić o uwidocznieniu i nasileniu zakresu zjawiska przemocy w rodzinie. Wiedza ta zobowiązuje osoby działające w obszarze pomocy społecznej i służby zobligowane do ochrony osób do podejmowania adekwatnych i skutecznych działań mających na celu pomoc w znalezieniu rozwiązania problemu.

Przemoc w rodzinie w wielu środowiskach, niestety nadal traktowana jest jako temat

wstydlivy, upokarzający, a informacje o tym zjawisku nie opuszczają „czterech ścian mieszkań”, w których często dochodzi do dramatów.

Jednak od kilku lat rzeczywistość w tym zakresie zmienia się. Wprowadzono nowe narzędzia prawne i procedury zmierzające do skuteczniejszej ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Dzięki kampaniom społecznym zwiększa się świadomość społeczna, a przeprowadzane szkolenia podnoszą profesjonalizm służb odpowiedzialnych za walkę z tym zjawiskiem.

Większość sytuacji przemocowych zachodzi wewnątrz rodziny, nie wychodzi na światło dzienne i nie jest zgłaszanych. Doświadczają jej nie tylko kobiety, ale także dzieci, osoby starsze, niepełnosprawne, a czasem także mężczyźni. Stosowanie przemocy wobec człowieka odciska piętno na wszystkich jego sferach rozwojowych. Ma negatywne konsekwencje dla zdrowia fizycznego, rozwoju umysłowego, stanu psychicznego oraz umiejętności współżycia z innymi ludźmi. Zjawisko przemocy dotyka wszystkich warstw społecznych, nie jest to problem występujący tylko w tzw. rodzinach dysfunkcyjnych.

Przemoc w rodzinie może mieć miejsce we wszystkich warunkach społecznych. Nie zależy ani od statusu społecznego, ani od poziomu wykształcenia, czy kondycji materialnej domowników. W sytuacji gdy rodzina stanowi źródło przemocy najwyższy czas, aby przezwyciężyć własne obawy i strach przed zmianami. Wystarczy tylko podjąć kilka pierwszych kroków, a resztą zajmą się odpowiednie służby i organy, które czekają na właściwy sygnał. Specjalnie utworzone zespoły interdyscyplinarne w gminach opracowują indywidualny plan pomocy, a współpracujące ze sobą służby podejmą odpowiednie działania, aby wyeliminować przemoc i przynieść niezbędną pomoc.

Należy pamiętać, że bez powiadomienia służb lub właściwych organów oraz dalszej współpracy z nimi, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie jest znacznie utrudnione.

Przemocy w rodzinie, niezależnie jaką formę przybiera, nic nie usprawiedliwia!

Podstawa prawna do tworzenia programu

1. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
2. ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. 2017 r. [poz. 1769](#) ze zm.);

3. ustawa z 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r. [poz. 682](#));
4. ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. [poz. 487](#) ze zm.);
5. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2017 r. [poz. 1904](#) ze zm.);
6. ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2017 r. [poz. 2204](#) ze zm.);
7. ustawa z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1094 ze zm.);
8. ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. 2017 r. [poz. 2067](#).);
9. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 450);
10. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259);
11. rozporządzenie rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska karta (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245);
12. rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. z 2011 r. Nr 81, poz. 448);
13. uchwała nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014, poz.445).

Zgodnie z art. 6 ust. 3 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, do zadań własnych powiatu należy, w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej.

Ponadto do zadań powiatu z zakresu administracji rządowej dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy, w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Definicja przemocy w rodzinie

Pojęcie przemocy zawsze połączone było z relacjami między płciami, a więc z tym, co znaczy w danym społeczeństwie być mężczyzną i kobietą i z tym, jakie zależności ekonomiczne, społeczne i psychologiczne przypisywane są tym kategoriom. Dokonując próby zdefiniowania zjawiska przemocy w rodzinie, bierze się pod uwagę różne wymiary tego zjawiska jak np. rodzaj zachowania, intencje, czy skutki.

Zgodnie z Ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 29 lipca 2005 r., przemoc w rodzinie należy rozumieć, jako *„jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt. 1 (członków rodziny: przez określenie członek rodziny należy rozumieć osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 §11 kodeksu karnego, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu*

fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Jedna z najczęściej używanych definicji, określających zjawisko przemocy mówi, iż „przemoc to zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane ku członkowi rodziny, powodujące szkody i cierpienie oraz naruszające godność i prawa jednostki”

Najczęściej występujące formy przemocy to: przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, seksualna i zaniedbanie:

- przemoc fizyczna - są to wszelkie działania polegające na użyciu siły i prowadzące do naruszenia nietykalności cielesnej, nieprzypadkowych urazów, zranień, stłuczeń, złamań, czy zasinień,
- przemoc psychiczna - to umyślne działanie wykorzystujące nie siłę fizyczną, lecz mechanizmy psychologiczne, powodujące zachwianie pozytywnego obrazu własnej osoby u ofiary, obniżenie u niej poczucia własnej wartości, pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych,
- przemoc seksualna - polega na wymuszaniu niechcianych przez ofiarę zachowań w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy,
- przemoc ekonomiczna - to działania prowadzące do całkowitego finansowego uzależnienia ofiary od sprawcy,
- zaniedbanie – to działanie polegające na ciągłym niezaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc w rodzinie nie jest zdarzeniem jednorazowym. Jej powstanie powoduje cykliczne powtarzanie się. W cyklu przemocy wobec bliskich obserwuje się trzy kolejno następujące po sobie fazy **wg. E. Walker (1993)**:

- faza narastającego napięcia - początkiem cyklu jest wyczuwalny wzrost napięcia, narastające sytuacje konfliktowe, których przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące dalszy wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.
- faza ostrej przemocy - następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. W tej fazie najczęściej występuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc, czy złożyć skargę.

- faza miodowego miesiąca - to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że to się więcej nie powtórzy. Ofiary zaś wierzą wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego oczekują, znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać. I nawet jeśli przed chwilą były gotowe uciec, teraz zostają. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić takiej roli, znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.

Sprawca przemocy

Niezwykle trudno skonstruować jednoznaczny profil sprawcy przemocy w rodzinie. Reprezentują oni wszystkie grupy społeczne, rasy, religie, różne poziomy wykształcenia, pochodzenie społeczne i status materialny. Można jedynie wskazać pewne cechy wspólne oraz czynniki, których występowanie zwiększa prawdopodobieństwo użycia przez sprawcę przemocy. Należą do nich niska samoocena, niska odporność na stres, patologiczna zazdrość, obwinianie innych o swoje zachowanie, skłonność do przenoszenia złości spowodowanej niekorzystnymi wydarzeniami życiowymi, nadużywanie bądź uzależnienie od alkoholu i substancji psychoaktywnych, zaburzenia osobowości, doświadczanie przemocy w dzieciństwie, niski poziom empatii oraz kompetencji społecznych, lęk przed porzuceniem, brak poczucia winy. Osoby stosujące przemoc często prezentują poglądy na dom i rodzinę, w których dominują te o przewadze męczyzny i stereotypowej roli kobiety.

Konsekwencje przemocy w rodzinie

- bezpośrednie uszkodzenia ciała: rany, złamania, stłuczenia, siniaki, poparzenia itp.,
- życie w chronicznym stresie i poczuciu zagrożenia prowadzi do zaburzeń psychosomatycznych tj. migren, bólów brzucha, klatki piersiowej, stawów i kręgosłupa, duszności, bezsenności, utraty apetytu itp.,
- może rozwinąć się zespół stresu pourazowego oraz wyuczona bezradność,
- zniszczone zostaje poczucie mocy sprawczej ofiary, obniżeniu ulega poczucie własnej wartości i godności oraz zdolność do stawiania oporu i skutecznej

obrony, na skutek odizolowania od zewnętrznych źródeł wsparcia dochodzi do całkowitego uzależnienia ofiary od sprawcy,

- pojawiają się zaburzenia dotyczące sfery intymnej i seksualności takie jak: utrata poczucia atrakcyjności, oziębłość, unikanie seksu, bolesne stosunki, uogólniona niechęć i obawa do przedstawicieli płci przeciwnej,
- u dzieci będących świadkami przemocy domowej występują liczne problemy emocjonalne: osłabienie koncentracji, agresja wobec otoczenia, demoralizacja, nocne moczenia, depresja, myśli samobójcze, akty samookaleczenia oraz zwiększone ryzyko stosowania przemocy wobec partnerów w przyszłości.

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Wałbrzyskiego

W skład Powiatu Wałbrzyskiego wchodzi

- gminy miejskie: [Boguszów-Gorce](#), [Jedlina-Zdrój](#), [Szczawno-Zdrój](#)
- gminy miejsko-wiejskie: [Głuszyca](#), [Mieroszów](#)
- gminy wiejskie: [Czarny Bór](#), [Stare Bogaczowice](#), [Walim](#)
- miasta: [Boguszów-Gorce](#), [Jedlina-Zdrój](#), [Szczawno-Zdrój](#), [Głuszyca](#), [Mieroszów](#)

Z danych GUS (stan na 31.12.2016 r.) wynika, że w Powiecie Wałbrzyskim zamieszkuje 56 788 mieszkańców, z czego 29 392 stanowią kobiety (51,8%) a mężczyźni 27 396 (48,2%). Dzieci:

- 0-4 lat – 2190;
- 5-9 lat – 2693;
- 10-14 lat – 2492;
- 15-19 lat – 2717.

W tym:

1. Boguszów Gorce 15 733 mieszkańców z czego 8 100 stanowią kobiety (51,5 %) a mężczyźni 7 633 (48,5%). Dzieci:
 - 0-4 lat – 623;

- 5-9 lat –713;
 - 10-14 lat – 689;
 - 15-19 lat –748.
2. Głuszycza 6 509 mieszkańców z czego 3 435 stanowią kobiety (52,8%) a mężczyźni 3 074 (47,2%). Dzieci:
- 0-4 lat – 248;
 - 5-9 lat – 251;
 - 10-14 lat – 261;
 - 15-19 lat –290.
3. Jedlina Zdrój - 4 930 mieszkańców z czego 2 612 stanowią kobiety (53%) a mężczyźni 2 318 (47%). Dzieci:
- 0-4 lat – 197;
 - 5-9 lat – 248;
 - 10-14 lat – 214;
 - 15-19 lat – 249.
4. Mioszów – 4 168 mieszkańców z czego 2178 stanowią kobiety (52,3%) a mężczyźni 1 990 (47,7%). Dzieci:
- 0-4 lat –143;
 - 5-9 lat –210;
 - 10-14 lat – 149;
 - 15-19 lat – 193.
5. Szczawno – Zdrój 5 692 mieszkańców z czego 3 004 stanowią kobiety (52,8%) a mężczyźni 2 688 (47,2%). Dzieci:
- 0-4 lat – 182;
 - 5-9 lat – 245;
 - 10-14 lat – 211;
 - 15-19 lat – 222.
6. Gmina Czarny Bór – 4 861mieszkańców z czego 2 472 stanowią kobiety (50,9%) a mężczyźni 2 389 (49,1%). Dzieci:
- 0-4 lat – 231;
 - 5-9 lat – 266;
 - 10-14 lat – 270;

- 15-19 lat – 284.
- 7. Gmina Głuszycza – 8 777 mieszkańców z czego 4 574 stanowią kobiety (52,1%) a mężczyźni 4 203 (47,9%). Dzieci:
 - 0-4 lat – 318;
 - 5-9 lat – 360;
 - 10-14 lat – 385;
 - 15-19 lat – 399.
- 8. Gmina Mieroszów – 6 948 mieszkańców z czego 3 627 stanowią kobiety (52,2%) a mężczyźni 3 321 (47,8%). Dzieci:
 - 0-4 lat – 236;
 - 5-9 lat – 364;
 - 10-14 lat – 291;
 - 15-19 lat – 338.
- 9. Gmina Stare Bogaczowice – 4 259 mieszkańców z czego 2 165 stanowią kobiety (50,8%) a mężczyźni 2 094 (49,2%). Dzieci:
 - 0-4 lat – 171;
 - 5-9 lat – 240;
 - 10-14 lat – 190;
 - 15-19 lat – 221.
- 10. Gmina Walim – 5 588 mieszkańców z czego 2 838 stanowią kobiety (50,8%) a mężczyźni 2 750 (49,2%). Dzieci:
 - 0-4 lat – 232;
 - 5-9 lat – 257;
 - 10-14 lat – 242;
 - 15-19 lat – 256.

Dzięki współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu z instytucjami i służbami pracującymi na co dzień z osobami uwikłanymi w przemoc domową zebrano dane dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie za okres 2015–2017, które posłużyły do zdiagnozowania problemu przemocy w rodzinie w Powiecie Wałbrzyskim.

Stosowanie procedury „Niebieska Karta”

Jednym z mierników zjawiska przemocy w rodzinie jest ilość wypełnionych Niebieskich Kart. Niebieska Karta jest procedurą stworzoną przede wszystkim w celu udzielania skuteczniejszej pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej. Przez wiele lat przemoc domowa była zjawiskiem bagatelizowanym przez służby powołane do pomocy i traktowana jako wewnętrzne sprawy rodziny pozostające poza zakresem działania tych służb. Taka postawa instytucji zniechęcała osoby doświadczające przemocy do poszukiwania pomocy.

Niebieska Karta ma ułatwić osobom doświadczającym przemocy w rodzinie dostęp do informacji, uzyskanie wsparcia i pomocy oraz dokumentowanie zdarzeń związanych z przestępstwem przemocy. Dokumentowanie sytuacji przemocy jest o tyle istotne, że zwykle nie ma świadków przestępstwa (poza sprawcą i ofiarą), a w związku z tym nie ma dowodów tak bardzo pożądanym przez organy wymiaru sprawiedliwości.

Tabela nr 1 Procedura „Niebieskiej Karty”

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
liczba prowadzonych „Niebieskich Kart” ogółem	129	143	141
liczba zainicjowanych procedur „Niebieskich Kart” ogółem	113	108	124
w tym przez: ośrodek pomocy społecznej	15	17	18
gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	1	2	0
Policja	97	88	105
Inne - Szkoła	0	1	1
ilość zakończonych „Niebieskich Kart”	100	101	101

Źródło: dane Zespołów Interdyscyplinarnych i Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Wałbrzyskiego

Wykres nr 1 Procedura „Niebieskiej Karty”

Źródło: dane Zespołów Interdyscyplinarnych i Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Wałbrzyskiego

W roku 2015 prowadzono ogółem 129 niebieskich kart, w 2016 r. - 143 a w roku 2017 r. -141. Liczba zainicjowanych procedur „Niebieskiej Karty” ogółem w roku 2015 wyniosła 113 w tym przez ośrodek pomocy społecznej 15, przez gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych jedna, natomiast przez policję 97. W roku

2016 zainicjowano 108 procedur „Niebieskiej karty”, w tym przez ośrodek pomocy społecznej 17, przez gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych 2, natomiast przez policję 88 oraz jedna przez szkołę. W roku 2017 r. zainicjowano 124 procedury „Niebieskiej karty” w tym przez ośrodek pomocy społecznej 18, natomiast przez policję 105 i jedną przez szkołę. W roku 2015 zakończono 100 procedur „Niebieskich Kart”, w roku 2016 i 2017 zakończono taką samą liczbę – 101 procedur „Niebieskiej Karty”.

Tabela nr 2 Przemoc w Powiecie Wałbrzyskim

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
liczba rodzin dotkniętych przemocą ogółem	134	138	152
liczba osób w rodzinie w tym:	323	345	356
– liczba kobiet	174	130	142
– liczba mężczyzn	102	123	125
– liczba dzieci	47	92	89
liczba rodzin, w których występuje problem alkoholowy	42	39	61
liczba zawiadomień do Policji	10	8	13
liczba zawiadomień do Sądu	3	2	7

Źródło: dane Zespołów Interdyscyplinarnych i Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Wałbrzyskiego

Wykres nr 2 Przemoc w Powiecie Wałbrzyskim

Źródło: dane Zespołów Interdyscyplinarnych i Ośrodków Pomocy Społecznej Powiatu Wałbrzyskiego

Ogółem w roku 2015 liczba rodzin dotkniętych przemocą wyniosła 134, liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wyniosła 323, w tym 174 kobiet, 102 mężczyzn oraz 47 dzieci. W roku 2016 liczba rodzin dotkniętych przemocą wyniosła 138, liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wyniosła 345, w tym 130 kobiet, 123 mężczyzn oraz 92 dzieci. Ogółem w roku 2017 liczba rodzin dotkniętych przemocą wyniosła 152, liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wyniosła 356, w tym 142 kobiety, 125 mężczyzn oraz 89 dzieci.

Liczba rodzin, w których występował problem alkoholowy w roku 2015 wynosiła 42, w roku 2016 – 39 rodzin a w roku 2017- 61 rodzin. W roku 2015 liczba zawiadomień do Policji wyniosła 10, w 2016 r. - 8 zawiadomień, natomiast w 2017 r. - 13 zawiadomień.

Liczba osób dotkniętych przemocą – dane przekazane przez Komendę Policji

Tabela nr 3 Interwencje policyjne

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
liczba przeprowadzonych interwencji domowych (ogółem)	794	2088	2273
w tym: dotyczących przemocy w rodzinie (wszczęcie procedury Niebieskiej Karty)	328	312	370
liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej (ogółem)	332	315	373
w tym: - kobiet	297	268	333
- mężczyzn	20	33	34
- małoletnich	15	14	6

Źródło: dane Komenda Miejska Policji ul. Mazowiecka 2, Wałbrzych

Wykres nr 3 Interwencje policyjne

Źródło: dane Komenda Miejska Policji ul. Mazowiecka 2, Wałbrzych

Z powyższych danych jednoznacznie wynika, że to kobiety w przeważającej mierze doświadczają przemocy. Mężczyźni stosują przemoc najczęściej pod wpływem alkoholu. Problem istnieje w całym Powiecie Wałbrzyskim, czyli zarówno w miastach jak i na wsiach. Niepokojący jest fakt, że z roku na rok wzrasta liczba przeprowadzonych interwencji domowych (od 2015 roku do 2017 liczba interwencji domowych wzrosła o 1479), natomiast liczba wszczętych procedur „Niebieskiej

Karty” utrzymuje się na podobnym poziomie (w 2015 roku – 332, natomiast w 2017 roku – 373), co jest mniejsze do ilości przeprowadzonych interwencji. Można przypuszczać, że przyczyną niewielkiej liczby postępowań przeciwko sprawcom przemocy jest mało aktywna postawa osób doznających przemocy, której przyczyną mogą być:

- uwarunkowania kulturalno-religijne,
- uwarunkowania środowiskowe,
- zależność finansowa od partnera,
- własne doświadczenia, niewiedza,
- miłość do sprawcy,
- wiara w to, że będzie lepiej,
- wstyd i upokorzenie,
- strach przed zemstą sprawcy.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

Tabela nr 4 Pomoc udzielana przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w latach 2015 - 2017

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
liczba osób korzystających ze schronienia	123	116	113
w tym:	53	46	51
- kobiet			
- mężczyzn	1	1	0
- małoletnich	69	69	62
liczba osób korzystających z poradnictwa w tym prawnego, psychologicznego, socjalnego, wsparcia	151	151	161
liczba udzielonych porad, konsultacji, wsparcia ogółem	1616	1907	3421

Źródło: dane Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Ul. Ogrodowa 2A, Wałbrzych

Wykres nr 4 Pomoc udzielana przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w latach 2015 - 2017

Dane wskazane w tabeli wskazują na potrzebę funkcjonowania Ośrodka dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

W roku 2015 ze schronienia skorzystały w sumie 123 osoby: 53 kobiety, jeden mężczyzna oraz 69 małoletnich. Liczba osób korzystających z poradnictwa:

prawnego, psychologicznego, socjalnego oraz wsparcia wyniosła 151. Udzielono w sumie 1616 porad, konsultacji oraz wsparcia.

W roku 2016 ze schronienia skorzystało w sumie 116 osób z czego 46 kobiet, jeden mężczyzna oraz 69 małoletnich. Liczba osób korzystających z poradnictwa: prawnego, psychologicznego, socjalnego oraz wsparcia wyniosła 151. Udzielono w sumie 1907 porad, konsultacji oraz wsparcia.

W roku 2017 ze schronienia skorzystało w sumie 113 osób z czego 51 kobiet oraz 62 małoletnich. Liczba osób korzystających z poradnictwa: prawnego, psychologicznego, socjalnego oraz wsparcia wyniosła 161. Udzielono w sumie 3421 porad, konsultacji oraz wsparcia.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie

Tabela nr 5 Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015	2016	2017
liczba edycji programu	1	1	2
liczba uczestników	16	18	26
liczba osób, które ukończyły program	1	4	17

Źródło: dane Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Ul. Ogrodowa 2A, Wałbrzych

Pomoc rodzinie, w której jest przemoc obliuguje również do prowadzenia działań wobec sprawców. Ta część wsparcia dla rodziny przemocowej jest najtrudniejsza do zrealizowania, bowiem przyznanie się do stosowania przemocy wobec najbliższych osób jest bardzo trudne.

Powiat Wałbrzyski zapewniał możliwość uczestnictwa w programie korekcyjnoedukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie w Specjalistycznym Ośrodków Wsparcia w Wałbrzychu. W 2018 r. Powiat pozyskał środki na realizację programu, który realizowany będzie na terenie Powiatu Wałbrzyskiego. Warunkiem koniecznym jest uznanie przez sprawcę faktu stosowania przemocy w rodzinie przez sprawcę i chęć zmiany.

W roku 2015 i 2016 odbyła się jedna edycja Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie, natomiast w 2017 r. odbyły się dwie edycje. W 2015 r. w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie wzięło udział 16 osób z czego jedna ukończyła program.

W 2016 r. w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie wzięło udział 18 osób z czego 4 ukończyły program.

W 2017 r. w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie wzięło udział 26 osób z czego 17 ukończyło program.

Interwencja Kryzysowa

Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Interwencją kryzysową obejmuje się osoby i rodziny bez względu na posiadany dochód. W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb - poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych - schronienia do 3 miesięcy.

Powiat Wałbrzyski zawarł porozumienie w sprawie powierzenia od 2017 roku Gminie Wałbrzych realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej - interwencji kryzysowej na rzecz mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego w ramach którego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia miejsca noclegowe wraz z wyspecjalizowaną kadrą dla mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego.

W 2017 r. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Wałbrzychu na rzecz mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego przeprowadził:

- a) 44 diagnozy sytuacji kryzysowej,
- b) 50 konsultacji w ramach indywidualnego i rodzinnego poradnictwa psychologicznego,
- c) 7 konsultacji w ramach specjalistycznego poradnictwa prawnego ,
- d) 55 osób/rodzin objęto pracą socjalną,
- e) raz w tygodniu odbywał się trening wychowawczy dla rodziców,
- f) raz w tygodniu odbywały się grupy motywacyjne dla osób z problemami alkoholowymi.

Instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Wałbrzyskiego

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Wałbrzyskiego realizują następujące podmioty:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu Al. Wyzwolenia 20-24, Wałbrzych ;
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej ul. Ogrodowa 2A, Wałbrzych;
3. Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie ul. Ogrodowa 2A, Wałbrzych;
4. Ośrodki Pomocy Społecznej Powiatu Wałbrzyskiego;
 - a. Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Grunwaldzka 38
58-340 Głuszyca
 - b. Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Długa 8
58-320 Walim
 - c. Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Kamiennogórska 22
58-379 Czarny Bór
 - d. Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Kasprzaka 7
58-370 Boguszów-Gorce
 - e. Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Piastowska 11
58-330 Jedlina-Zdrój
 - f. Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Żeromskiego 32
58-350 Mieroszów
 - g. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Główna 132
58-312 Stare Bogaczowice
 - h. Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Kościuszki 17
58-310 Szczawno-Zdrój
5. Zespoły interdyscyplinarne j.w.
6. Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

7. Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Wałbrzychu;
8. Komenda Miejska w Wałbrzychu ul. Mazowiecka 3, Wałbrzych;
9. Prokuratura Rejonowa Plac Magistracki 7, Wałbrzych;
10. Sąd Rejonowy w Wałbrzychu ul. Słowackiego 9, Wałbrzych
11. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ul. Słowackiego 9, Wałbrzych
12. szkoły i placówki oświaty i wychowania;
13. placówki ochrony zdrowia.

Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
– dobra współpraca z jednostkami	– brak współpracy ze strony osób,

<p>organizacyjnymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosowanie procedury Niebieskiej Karty, – doświadczenie we współpracy interdyscyplinarnej, – zatrudnienie asystentów rodziny przez gminy, – posiadanie porozumienia przez Powiat Wałbrzyski na prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej, – oferta pomocy dla osób doświadczających przemocy w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, – oferta pomocy dla sprawców przemocy domowej, – dostępność usług psychologicznych i prawnych. 	<p>wobec których zachodzi podejrzenie, że doświadczają przemocy,</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak współpracy ze strony osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie – rozpowszechnianie w mediach negatywnych przykładów pracy służb pomocowych w obszarze interwencji kryzysowej, w tym przeciwdziałania przemocy w rodzinie, – brak instrumentów w zakresie wyegzekwowania uczestnictwa w programach dla sprawców przemocy w rodzinie, – hermetyczne środowisko, lęk, wstyd przed ujawnieniem problemu.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – znajomość personalna osób, które wspólnie (interdyscyplinarnie) udzielają pomocy w obszarze przemocy w rodzinie, – spotkania i akcje informacyjne w zakresie pomocy ofiarom i sprawcom przemocy, – finansowanie szkoleń dla profesjonalistów spoza budżetu samorządu, – stałe podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w obszarze przemocy w rodzinie, – sądowe nakazy uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla sprawców przemocy, – edukacja sprawców przemocy i ponoszenie konsekwencji przez sprawców przemocy w przypadku niepodejmowania przez nich terapii lub leczenia, – zajęcia świetlicowe dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, – wzrost świadomości społecznej na temat problemu przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> – stygmatyzowanie ofiar przemocy przez najbliższe środowisko, – przewlekłość procedur sądowych, – brak wiedzy i doświadczenia kadry w zakresie środków psychoaktywnych, brak możliwości sprawdzenia zażywania tych środków, – niska frekwencja sprawców w programach korekcyjno – edukacyjnych, – bezrobocie oraz wielopropblemowość w rodzinach, – przemoc powiązana z uzależnieniami, – strach przed zgłoszeniem problemu i zabranie dzieci do pieczy zastępczej, co wiąże się z utratą dochodu rodziny.

Założenia Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.

2. Ochrona osób doznających przemocy.
3. Rozwój oferty pomocowej dla osób uwikłanych w przemoc.
4. Promowanie odpowiednich wzorców życia rodzinnego (opartych na wzajemnej pomocy, szacunku, partnerstwie, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy).
5. Zacieśnienie współpracy interdyscyplinarnej różnych instytucji, organizacji i służb społecznych m.in. pracowników pomocy społecznej, szkół, policji, służby zdrowia, kuratorów sądowych, w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel główny programu

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy na terenie Powiatu Wałbrzyskiego.

Cele szczegółowe:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania

- a. Udostępnienie informacji dotyczącej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, w tym realizujących program korekcyjno-edukacyjny (strony internetowe instytucji, wymiana informacji między instytucjami).
- b. Prowadzenie strony internetowej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz miejsc i możliwości uzyskania pomocy w Powiecie Wałbrzyskim.
- c. Organizowanie zajęć psychoedukacyjnych dla rodzin zastępczych.

Cele szczegółowe:

2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Zadania

- a. Prowadzenie specjalistycznego punktu konsultacyjno – interwencyjnego.
- b. Prowadzenie poradnictwa psychologicznego dla ofiar przemocy.
- c. Prowadzenie poradnictwa prawnego dla ofiar przemocy.

- d. Zorganizowanie specjalistycznych terapii dla ofiar przemocy.

Cele szczegółowe:

3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zadania

- a. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego w formie indywidualnej.
- b. Realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego w formie grupowej.
- c. Monitoring poprzez pozyskanie informacji od rodziny.
- d. Realizacja prowadzenia grupy wsparcia z elementami psychoedukacji dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Przewidywane efekty realizacji programu

1. Wzrost świadomości i wrażliwości społecznej wobec zjawisk związanych z przemocą w rodzinie.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie.
3. Pogłębienie wiedzy społeczeństwa na temat przemocy w rodzinie oraz instytucji pomocowych.
4. Usprawnienie przepływu informacji i diagnozowania zjawiska przemocy w rodzinie z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb.
5. Zmiana zachowań przemocowych sprawców na rzecz postawy partnerstwa i poszanowania wobec domowników.
6. Wzrost kompetencji oraz liczby osób przygotowanych do udzielania profesjonalnej pomocy w obszarze przeciwdziałania pomocy.
7. Usprawnienie systemu współpracy pomiędzy instytucjami zajmującymi się udzielaniem pomocy osobom dotkniętym przemocą.
8. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.

Monitoring i ewaluacja

Wskazane podmioty w zakresie swoich kompetencji zbierają dane statystyczne oraz

sporządzają sprawozdania. Dane te zostaną ujęte w sprawozdaniu rocznym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu. Monitorowanie i ocena realizacji programu dokonywana będzie również w rocznym sprawozdaniu PCPR w Wałbrzychu. W oparciu o dane dokonywana będzie także ewaluacja programu, co dostarczy informacji czy cele są właściwie realizowane i jaka jest trafność przyjętych sposobów realizacji.

Spis tabel

Tabela nr 1 Procedura „Niebieskiej Karty”

Tabela nr 2 Przemoc w Powiecie Wałbrzyskim	13
Tabela nr 3 Interwencje policyjne	14
Tabela nr 4 Pomoc udzielana przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w latach 2015 – 2017	16
Tabela nr 5 Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2015-2017.....	17
Tabela nr 6 Analiza SWOT	21

Spis wykresów

Wykres nr 1 Procedura „Niebieskiej Karty”	12
Wykres nr 2 Przemoc w Powiecie Wałbrzyskim	13
Wykres nr 3 Interwencje policyjne.....	15
Wykres nr 4 Pomoc udzielana przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia w latach 2015 – 2017	16